A. 13. 697.

650.

Juhatuskiri

1922 aastal likvideerimisele tulevate mõisate inventaari ülevõtmise, hindamise ja likvideerimise kohta.

ENSV R. Kirjandusmuuseum
Ef. 14. 049
RAAMATUKOGU
104900

J. Zimmermann'i trükk, Tallinnas, Lühike jalg 4.

Juhatuskiri

1922 aastal likvideerimisele tulevate mõisate inventaari ülesvõtmise, hindamise ja likvideerimise kohta.

I. ÜLEVÕTMISELE KUULUVA INVENTAARI KINDLAKS MÄÄRAMINE.

1. Enne inventaari hindamist võrdleb riigimaade ülem ehk tema asemik ringkonna valitseja kohaliku vallavalitsuse esitaja võõrandatud varanduse endise omaniku, ehk tema asemiku juuresolekul olemasolevat inventaari, 1920 aastal kokkuseatud inventaari nimekirjadega.

Märkus: Riigimaade ülema asemikuks ei või olla ringkonna valitseja, kelle ringkonda ülevõtmisele määratud mõis kuulub.

2. Ülevõtmisele kuuluva inventaari kindlaks määramisel tuleb 1920 inventuurist arvuliselt, kui ka väärtusliselt kinnipidada; vananenud, kõlbmata ja puuduva inventaari asemele tuleb vastavas väärtuses ja arvus, olemasolevat inventaari ülevõtta. Kõik mõisas olevad saadused—maapäraltolemised (põhud, heinad, sõnnik) tulevad ülevõtmisele, vaatamata selle peale kui palju neid 1920 a. oli.

Veo- ja kõitmise abinõudest ja väiksematest majapidamise tarberiistadest (labidad, vikatid, rehad, hangud, kotid, köied, trengid jne.) võtta ainult kõlblikud ja täies korras olevad.

Ülevõtmata tuleb jätta inventaar, mida asunikud asumisel ei vaja, nagu: a) kõik mõisa tagavarad ja materjaalid, peale suivilja ja heinaseemne, b) vanasüsteemilised masinad ja põllutööriistad, mis asunikkude majapidamises tarvitatavad ei ole, d) masinate ja põllutööriistade üksikut tagavara osad jne.

3. Sellekohaselt tuleb hindamise nimekirja ülesvõtta: a) kõlbulik ja tarvilik inventaar 1920 a. inventuurist, b) inventaar, mis kõlbmata ehk puuduva inventaari asemele ülesvõtmisele tuleb.

Hindamise nimekirja tuleb võtta ka taliviljade ja I. a. heinapõldude seeme — selles osas, mis 1920 a. inventuuri tegemisel külvis oli. Hindamise alla mitte kuuluvate saaduste nimekirja tulevad võtta maapäraltolemised ja II. a. heina põllud.

Peale selle tuleb teha nimekiri asunikkudele mitte tarviliku, kõlbmata ja puuduva inventaari kohta, kus tuleb äratähendada: a) inventaar 1920 a. inventuuri järgi, mis asunikkudele tarvilik ei ole, b) kõlbmata ja puuduv inventaar, mille asemel vastavas väärtuses ja arvus 1920 a. inventuuris mitte tähendatud inventaari ülevõtmisele on määratud ja hindamise nimekirja ülesvõetud, c) kõlbmata ja puuduv inventaar, mille asemele vastavat ülevõtta ei ole.

Märkus: Ülemaltähendatud nimekirjale peavad allakirjutama riigimaade ülem ehk tema asemik, ringkonna valitseja, vallavalitsuse esitaja ja endine omanik ehk asemik. Niisama peab hindamise nimekiri enne hindamist samade isikute poolt allakirjutatud saama nimekirja lõppus, all pahemal pool, nimekirja õiguse tõenduseks, kuna paremale poole allakirjutab hindamise kommisjon hindade õiguse tõenduseks.

II. INVENTAARI HINDAMINE.

4. Inventaari, talivilja ja heinapõldude seemne hindamine sünnib pkt. 3 tähendatud inventaari nimekirja (hindamise nimekirja) alusel M. t. m. §§ 24—36 põhjal (vaata R. T. 2. V. 21 a. nr. 32 II osas avaldatud määrus m. t. m. § 30 muutmiseks).

Märkus: Hindamisele ei kuulu asjad, mis hoone külge naelutud, needitud ehk müüritud on (v. Balti eraseadus § 564), mille kohta hindamise nimekirjas märkus teha: „päraltolemine."

III. INVENTAARI LIKVIDEERIMINE.

5. Enne inventaari väljaandmist asunikkudele, tuleb eraldada märgitud suguhobused, samuti ka maakorralduse peavalitsuse korraldusel muud tõuloomad, kui ka inventaar, ümberpaigutamiseks riigimõisatesse.

6. Väljaandmisele tulev inventaar tuleb riigimaade ülematel ärajaotada ringkondade peale, arvesse võttes uute asunikkude arvu igas ringkonnas, ning vastavad korraldused ringkonna valitsejetele teha, teatamiseks asunikkudele, mis mõisast keegi asunik inventaari saada võib ja millal inventaari väljaandmine on.

7. Jaotusele tulevast inventaarist võivad osa saada eestkätt 1922 a. asunikud. Kui eelnimetud asunikud inventaariga rahuldatud, võib ülejäänud inventaari ka endiste aastate asunikkudele jagada, arvesse võttes varemalt saadud inventaari hulka.

Märkus: Erandid jaotamise korras võib ainult maakorralduse peavalitsuse sellekohase kirjaliku korralduse põhjal teha.

8. Asunikkudele väljaantud inventaar tuleb arvestada ringkonna valitseja juures, missugusesse ringkonda inventaari saaja asunik kuulub. Sellekohaselt tuleb inventaar aktiga vastavale ringkonna valitsejale üleanda.

9. Tõuloomade saamiseks on eesõigus asunikkudel, kes tõuseltsi ehk hohaliste loomakasvatuse ühisuste liikmed on.

10. Suuremad põllutööriistad ja masinad tulevad müüa eesõigustatult masinatarvitajate ühisustele. On ühisus kohapeal asutamata, ehk ei soovi viimane kõiki suuremaid põllutööriistu ja masinaid omandada, võivad need peale aurujõuliste masinate kolme ehk rohkema arvu liigetest koosseisvate maasaajate kogude vahel kommisjoni korraldusel ärajaotatud saada. Müümata rehepeksu garnituurid ja teised aurujõulised masinad tulevad kohaliste usaldusväärilise elanikkude valve alla jätta, tule vastu ära kinnitada, lahtised osad ringkonna valitseja valve alla üleviia ja maasaajatele masinate ühiseks äraostmiseks tähtaeg määrata.

11. Väljaantavate kohtade peal asuvate vähemate töökodade inventaar võib ainult vastavate maasaajatest ja teistest maapidajatest koosseisvate ühisustele müüdud saada. Tööstus-ettevõttete inventaar võib ainult rendile antud saada (M. t. m. §§ 124 –130 ja ringkiri. nr. 3686).

12. Inventaar tuleb jagada ühetaoliselt asunikkude vahel, kui aga mõned asunikud neile võimaldud inventaari hulka saada ei soovi, võib teistele rohkem anda, igal juhtumisel aga mitte üle normaaltalu inventaari normi (vaata 1921 a. juhatuskirja lisa).

13. Mõisatöölistele, kes mitme perekonna peale normaal talu kasutamiseks saanud, võib inventaari

anda, niipalju, et arvesse võttes neil olemasolevat inventaari, nemad ühe talu peale rohkem ei saaks, kui normaal talu inventaar on.

14. Juurelõigete, m. t. m. § 65 põhjal väljaantavate maade, aedade, ettevõttete rentnikkudele jne. võib inventaari anda ainult igakordse maakorralduse peavalitsuse luba põhjal.

15. Kõikide asunikkude varustamisest ülejäänud inventaar müüakse kommisjoni poolt võimalust mööda otsekohe kohapeal enampakkumise teel ära maapidajatele. Enampakkumise alushinnaks võetakse kommisjoni määramisel maasaajate kohta maksev müügi hind.

16. Enampakkumisel müümata jäänud inventaar tuleb inventaari raamatusse sissekanda.

17. Vilja ja heinaseeme jaotatakse ja müüakse maasajatele proportsionaalselt nende kohtade põllupinna suurusele, arvesse võttes neil olemasolevaid seemne tagavarasi. Maasaajatele, kelle kohad vähese rohumaaga ehk ilma selleta, tuleb heina seemnete ostmiseks eesõigus anda.

18. Loomatoit (õled, põhud, haganad ja heinad) jaotakse mõisate järgi kõigi uute maapidajate vahel nende loomade arvu kohaselt. Õled ja põhud antakse tasuta, heinad kindlaks määratud tasu eest.

Märkus: Sõnnik jaotakse kruntide peale vastavalt nende põllupinna suurusele.

19. Külitud talivilja, esimese ja teise aasta heinapõllud ehk nende saak jaotakse uute asunikkude vahel proportsionaalsalt iga krundi põllupinna suurusele.

Märkus: Krundid, mille põllupind vähem kui $1^1/_2$ hektaari, kõik juurelõiked, ehitus-krundid, või selleks reserveeritud maad, — jäävad nende põldude jaotusest välja. Saaremaa kohta, kus krundid väikesed, see märkus maksev ei ole.

20. Inventaari müügi hinna asunikkudele määrab hindamise ja jagamise kommisjon m. t. m. § 138 põhjal maakorralduse peavalitsuselt selleks saadud juhtnööride järgi.

21. Inventaari saaduste, vilja- ja heinapõldude jne. jaotuse ja müümise kohta tulevad täita jagamise aktid ja m. t. m. § 138 tähendatud kommisjoni poolt allakirjutada. Enampakkumisel müüdud inventaari kohta tuleb täita ainult enampakkumise protokoll, millele pakkumist toimetav kommisjon allakirjutab.

22. Kõik likvideerimise aktid, protokollid jne., peale inventaari hindamise akti (vaata m. t. m. § 32) tehakse ühes eksemplaaris, millest koha peale ringkonna valitseja poolt õigeks tunnistatud ärakiri tuleb jätta. Kõik maakonna likvidatsiooni dokumendid koondakse riigimaade ülema juure, kus järgi kontrolleeritakse, kas kõik dokumendid olemas (1920 a. inventaari nimekiri, hindamise nimekiri, liikuva varanduse ülevõtmise akt, püuduva, kõlbmata ja mittetarviliku inventaari nimekiri, ümberpaigutamise akt, jagamise akt, enampakkumise protokoll, likvideerimata jäänud inventaari nimekiri) ja tarbekorral juurenõutakse. Koondatud dokumendid tuuakse põllutööministeeriumi ja antakse nimekirja järgi arveosakonnale allkirja vastu.

Tallinnas, 5 aprillil 1922 a. nr. 5221.

Põllutööminister: **B. Rostfeld.**

Maakorralduse peavalitsuse juhataja k.t.: T. Sinberg.

Sekretäär: A. Persmann.